

Dnr PLAN 2022.1568

Detaljplan för del av fastigheten LJUSSEVEKA 2:1 MED FLERA (Arenan) i Värnamo stad

Värnamo kommun
Samhällsbyggnadsförvaltningen/Plan- och byggavdelningen
331 83 Värnamo

e-postadress: samhallsbyggnad@varnamo.se

SVARSBLANKETT

SAMRÅD enligt Plan- och bygglagen 5 kap, utökat planförfarande

Undertecknad har tagit del av ärendet och har följande erinringar/kommentarer:

Förslag till Detaljplan för del av fastigheten LJUSSEVEKA 2:1 med flera (Arenan) i Värnamo stad

Synpunkter från Naturskyddsföreningen Jönköpings län och Värnamo Naturskyddsförening

Inledning

IFK Värnamos avancemang till allsvenskt spel har medfört att en ny fotbollsarena måste byggas. Arenan ska enligt förslag, uppföras i en mosse strax öster om IFK Värnamos anläggningar.

Placeringen kan verka idealisk men sett ur ett **hållbarhetsperspektiv** är placeringen mindre bra, då stora delar av arenaområdets torvmark, som idag fungerar som en **kolsänka**, måste grävas ur och återfyllas med ersättningsmassor. Dessutom måste en omfattande markförstärkning i form av pålningske innan marken ens kan bebyggas. Och hur ställer sig planerad exploatering i förhållande till Värnamo kommuns **koldioxidbudget**?

Mossen är även tillrinningsområde för kommunens **huvudvattentäkt** Ljusseveka. Arenan kommer att uppföras i nära anslutning till vattentäktens **inre skyddsområde**. Naturskyddsföreningen anser att vattentäkten har ett mycket högt skyddsvärde och ser en fara i att arenan (flera sportanläggningar?) uppförs inom aktuellt våtmarksområde och att fler ytor successivt bebyggs och hårdgörs.

En säker och hälsosam **dricksvattenförsörjning** är helt avgörande för Värnamos utveckling. Värnamos framtida dricksvattenproduktion måste säkerställas. Kommunen har under lång tid arbetat med att uppdatera vattenskyddsområde och vattenskyddsföreskrifter, enligt dagens lagstiftning, för Ljusseveka vattentäkt. Naturskyddsföreningen anser att kommunen bör vara restriktiv med exploatering i anslutning till vattenskyddsområdet tills att de nya vattenskyddsföreskrifterna har trätt i kraft.

Naturskyddsföreningen anser att arenabygget (och områdets framtida utveckling) har en sådan komplexitet att samrådshandlingen måste kompletteras med en **miljökonsekvensbeskrivning**. Naturskyddsföreningen önskar även ett klagörande: Vad vill kommunen pröva: Är det en **arena eller ett idrottsområde** med framtida is- och simhallar? Och var ska dessa i så fall förläggas?

Med tanke på vattenskyddet bör Värnamo kommun i sin fortsatta planering även **överbäga en alternativ placering** för anläggningen/ framtida anläggningar.

Våra frågor och argument

Skyddet för huvudvattentäkten Ljusseveka måste stärkas långsiktigt

Dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel. En säker och hälsosam dricksvattenförsörjning är en förutsättning för Värnamos framtida utveckling.

Ljusseveka vattenverk uppfördes i mitten av 1960-talet. Idag är Ljusseveka ensam huvudvattentäkt för Värnamo stad. Vattenverket producerar dricksvatten till mer än 20 000 invånare. Utöver Värnamo levereras vatten även till flera kransorter som saknar egna vattenverk. Detta medför att Ljusseveka som huvudvattentäkt har ett mycket högt skyddsvärde.

Vattenskyddsområdet sträcker sig under en stor del av staden där oavsiktliga utsläpp kan ske med risk att förorena vattentäkten. Men även en medveten exploatering som ett arenabygge nära vattentäkten kan påverka och skada dricksvattnet. Detta oroar oss. Naturskyddsföreningen anser att begreppet ”långsiktigt hållbar” för vattenskyddsområdet måste tillskrivas högre prioritet och att skyddet måste stärkas, istället för att tillåtas att försvagas.

Vattenskyddsföreskrifterna är gamla och tillkom 1968. Sedan dess har Värnamo vuxit, både sett till invånarantal och bebyggda områden. Kommunen har under lång tid arbetat med uppdatering av vattenskyddsområde och vattenskyddsföreskrifter för Ljusseveka, för att kunna stärka skyddet för vattentäkten i ett långsiktigt perspektiv. Detta arbete har dragit ut på tiden. Naturskyddsföreningen anser att kommunen bör vara restriktiv med exploatering tills att de nya vattenskyddsföreskrifterna har trätt i kraft.

Miljökonsekvensbeskrivning saknas

På sidan 21 i samrådshandlingen står ”Miljökonsekvenserna är av sådan komplexitet att de redovisas löpande i planbeskrivningen. Kommunens bedömning är därmed att det inte krävs någon separat miljöbedömning i samband med planläggningen av området.”

Naturskyddsföreningen är av en helt annan åsikt och menar att då miljökonsekvenserna i många fall har utelämnats eller har beskrivits med generaliserande antaganden måste detaljplanen kompletteras med en utförlig miljökonsekvensbeskrivning till exempel för att ge svar på frågor som:

- Hur kan det säkerställas att exploateringen inte medför väsentlig minskning av grundvattentäktens nybildning?
- Hur ska det kontrolleras att det djupa grundvattenmagasinet inte kontamineras vid t ex pålning?
- Varifrån kommer ersättningsmassorna att hämtas och hur ska det kontrolleras att dessa massor inte är kontaminerade?
- Hur kommer bevattning av planen att ske och hur ska överskottsvattnet tas omhand?

Vad är det som prövas: Arena, Idrottsområde eller Multisportarena?

Samrådsdokumenten är otydliga. Vad är det som kommunen vill pröva? Är det en arena - På Samrådshandlingens omslag står Detaljplan för Arena.

Är det ett nytt idrottsområde - På sidan 5 i Samrådshandlingen står att: ”Planens syfte och huvuddrag är att pröva förutsättningarna för att uppföra ett Nytt idrottsområde” och på samma sida står ...”skulle det kunna bli en Samlingspunkt för flera olika idrotter”.

Eller är det en multisportarena? I bilagan Marktekniskt underlag nämns på sidan 5 Avsnitt 1.2 ...”som ska ligga till underlag för placering av ny fotbollsarena (samt sammanställa underlag för eventuell framtida multisportsarena, is- och simhall m m)”.

Naturskyddsföreningen önskar en redogörelse för var kommunen i så fall har tänkt att placera ”eventuella” övriga idrottsanläggningar inom området i förhållande till fotbollsarenan?

Bristande hållbarhetstänk

Förslaget är att den nya arenan ska placeras på en mosse, nordöst om vattenverket samt IFK Värnamos anläggningar. Sett till läget kan placeringen verka idealisk. Många tycker att det är bra att mossen äntligen bebyggs. Men ur ett hållbarhetsperspektiv känns det mindre bra:

- Huvudvattentäkt: Mossen är även tillrinningsområde för kommunens huvudvattentäkt. Arenan avses byggas långt västerut, i nära anslutning till vattentäktens inre skyddsområde. Vad väger tyngst dricksvattentäkt eller fotbollsarena?
- Utdikning: Det ytliga grundvattenmagasinet i mossen stör byggnationen, därför föreslås en utdikning för en lämplig grundvattensänkning/ avledning.
- Schaktning: På grund av sättningsrisken och för att området ska bli stabilt nog för att bebyggas måste, enligt Bilaga PM Geoteknik, en stor del av mossens torvjord i arenans närområde (drygt 8 000 m³) schaktas bort och ersättas med motsvarande mängd sprängsten.
- Pålning: Då halten av lera och silt i marken är hög kan en belastning med nya fyllmassor att ge sättningsproblem. Även en sänkning av grundvattnet kan leda till sättningsrelaterade problem. För att motverka deformation och skred måste en omfattande markförstärkning i form av pålning ske innan läktare, belysning och övriga lokaler m m kan börja byggas.
- Hårdgörning av ytor: Runt fotbollsplanen, läktare samt parkeringsytor och tillfartsväg kommer ytor att hårdgöras, vilket kommer att leda till en stor ökning av dagvatten. Inom arenaområdet (/tillrinningsområdet) kommer olika typer av fördröjningsmagasin och föroreningsfällor att uppföras, där föroreningarna ska hamna men så småningom måste fällorna tömmas...

Naturskyddsföreningen ifrågasätter om planförslaget är förenligt med Miljöbalkens grundläggande hushållningsbestämmelser för mark och vatten? Det är en stor fokusering på grundläggning, hårdgjorda ytor och dagvatten: Ingenstans står det att läsa om metoder för att få ett hållbart mark- och vattenutnyttjande eller om/ hur arenan ska planeras med hållbarheten i fokus.

Naturskyddsföreningen förväntar sig en redovisning av vilka metoder som kommer att användas för skötsel av idrottsanläggningen.

Oförenligt med koldioxidbudget

Kommunen har en viktig roll i klimatarbetet, för att med olika resurser och åtgärder minska utsläppen av växthusgaser. Vid arenabygget kommer det bland annat att gå åt stora mängder betong och stål. Vidare kommer det åtgå stora mängder energi och då sannolikt huvudsakligen från fossila bränslen för att anlägga av arenan, tillfartsvägar m.m. Naturskyddsföreningen undrar: Hur ställer sig planerad exploatering i förhållande till Värnamo kommuns koldioxidbudget? Enligt siffror som nyligen har presenterats av nyhetssajten Newsworthy är trenden att Värnamo kommun kommer att ha förbrukat/ använt hela sin koldioxidbudget redan år 2024. Är det mot den bakgrunden försvarligt att anlägga planerad arena?

Förlust av kolsänka

Våtmarker har stor betydelse för att binda koldioxid. När våtmarkerna försvinner ökar utsläppen av växthusgaser. I takt med att planerad arena, gator samt ytterligare idrottshallar? uppförs, kommer allt större delar av våtmarken att behöva tas i anspråk. Skogsstyrelsen har av Regeringen fått i uppdrag att återväta dikad torvmark för att minska utsläppen av växthusgaser. Skogsstyrelsen har tilldelats 169 miljoner kronor för att under perioden våren 2021 till och med hela 2023 arbeta med detta. Tilldelade medel kommer användas för att teckna frivilliga avtal med de markägare som har lämpliga marker för återvätning. Den planerade arenan kommer medföra omfattande förstörelse av torvmark. Ett sådant kommunalt exploateringsprojekt skulle gå tvärsamt det statliga arbetet med att använda torvmarker på ett klimativänligt sätt.

Naturvärdesinventeringen

Naturskyddsföreningen vill veta om det är allmän praxis att underlag för en naturvärdesinventering inhämtas vid endast ett enda tillfälle? Enligt vår bedömning är det rimligt att en sådan inventering, för att få en bättre helhetsbild, borde göras vid fler tillfällen, för att t ex omfatta även häckningsperioder och olika blomningstider.

Summering

Vad väger tyngst dricksvattentäkt eller fotbollsarena?

Naturskyddsföreningen anser att det är olämpligt att bygga en fotbollsarena (och på sikt flera idrottsanläggningar) i utpekade mosseområde, framförallt med tanke på närheten till kommunens huvudvattentäkt Ljusseveka, men också på grund av att planerna för arenabygget tar alltför lätt på begreppet "långsiktigt hållbart".

Och hur ställer sig planerad exploatering i förhållande till Värnamo kommuns koldioxidbudget?

En säker och hälsosam dricksvattenförsörjning är helt avgörande för Värnamos utveckling.

Naturskyddsföreningen anser att Ljusseveka vattentäkt har ett mycket högt skyddsvärde och ser en fara i att arenan (och flera sportanläggningar?) uppförs inom aktuellt område där fler ytor successivt bebyggs och hårdgörs.

Skyddet för huvudvattentäkten Ljusseveka måste stärkas långsiktigt. Arbete pågår med att uppdatera vattenskyddsområde och vattenskyddsföreskrifter, enligt dagens lagstiftning. Naturskyddsföreningen uppmanar kommunen att vara restriktiv med exploatering tills nya vattenskyddsföreskrifter har trätt i kraft.

Den fortsatta detaljplanprocessen måste genomsyras av ett större miljötank. Naturskyddsföreningen anser att en miljökonsekvensbeskrivning måste ingå i samrådet för arenabygget (och områdets framtida utveckling) samt att kommunen redogör för vad prövningen omfattar: Är det en arena eller ett idrottsområde med framtida is- och simhallar? Och var ska då dessa förläggas?

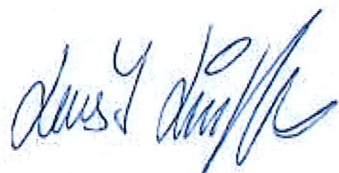
Värnamo kommun bör i sin fortsatta planering överväga en alternativ placering för anläggningen/ framtida anläggningar.

Vi sätter vårt hopp till att kommunen beaktar vår oro och att fortsatt prövning av planerade åtgärder i ärendet kommer att göras utifrån miljöbalkens bestämmelser. Dricksvattenförsörjningen är prioriterad! Råvaran måste skyddas!

Vänligen

Naturskyddsföreningen Jönköpings län och Värnamo Naturskyddsförening.

2022-11-04

Lars Lindfors, Ordförande
Naturskyddsföreningen Jönköpings län

Kerstin Thornell, ordförande
Värnamo Naturskyddsförening

Våra ställningstagande grundar sig på:

Enligt PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet. Hänsyn ska bland annat tas till människors hälsa, säkerhet, och till risken för olyckor, översvämning och erosion.

Hänsynsreglerna i 2 kap. Miljöbalken måste beaktas - oavsett vilka åtgärder som utförs och oavsett vilken lagstiftning som gäller.

Skydd av områden 7 kap. Miljöbalken 21-22§ - Aktuella vattenskyddsföreskrifter för att skydda viktiga grundvattentillgångar

Miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet

För säker och hållbar dricksvattenförsörjning: Varken grundvattnets kvalitet eller befintliga grundvattenformationer ska behöva riskeras vid en exploatering.

Climate Visualizer – Koldioxidbudget Värnamo Kommun

<https://www.climatevisualizer.com/varnamo/scenarios>

Newsworthy – Två år kvar på Värnamos koldioxidbudget.

<https://www.newsworthy.se/artikel/166241/tv%C3%A5-%C3%A5r-kvar-p%C3%A5-v%C3%A4rnamos-koldioxidbudget>

